

© Ministry of Justice of the Czech Republic, www.justice.cz. [Translation already published on the official website of the Ministry of Justice of the Czech Republic.] Permission to republish this translation has been granted by the Ministry of Justice of the Czech Republic for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Ministerstvo spravedlnosti České republiky, www.justice.cz. [Překlad již zveřejněný na oficiální webové stránce Ministerstva spravedlnosti České republiky.] Povolení k opětovnému zveřejnění tohoto překladu bylo uděleno Ministerstvem spravedlnosti České republiky pouze pro účely zařazení do databáze Soudu HUDOC.

**RADA EVROPY
EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA
DRUHÁ SEKCE**

VĚC ZÁMEČNÍKOVÁ a ZÁMEČNÍK proti ČESKÉ REPUBLICE
(stížnost č. 16226/04)

**ROZSUDEK
ŠTRASBURK
21. března 2006**

Tento rozsudek nabude právní moci za podmínek stanovených v článku 44 odst. 2 Úmluvy. Může být předmětem formálních úprav.

Pořízený překlad rozsudku do češtiny není překladem oficiálním.

Ve věci Zámečnicková a Zámečník proti České republice,

Evropský soud pro lidská práva (druhá sekce), zasedající v senátu ve složení

pánové J.-P. COSTA, *předseda*,

I. CABRAL BARRETO,

K. JUNGWIERT,

V. BUTKEVYCH,

M. UGREKHELIDZE,

paní A. MULARONI,

E. FURA-SANDSTRÖM, *soudci*,

a paní S. DOLLÉ, *tajemnice sekce*,

po poradě konané dne 28. února 2006,

vynesl tento rozsudek, který byl přijat uvedeného dne:

ŘÍZENÍ

1. Řízení bylo zahájeno stížností (č. 16226/04) směřující proti České republice, kterou dne 9. března 2004 podali Soudu dva občané České republiky, slečna Lenka Zámečnicková a pan Michal Zámečník („stěžovatelé“), na základě článku 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod („Úmluva“).

2. Stěžovatele zastupuje jejich matka, paní Anna Zámečnicková. Českou vládu (dále jen „vláda“) zastupuje její zmocněnec, pan V. A. Schorm.

3. Soud dne 15. března 2005 rozhodl oznámit stížnost vládě a na základě článku 29 odst. 3 Úmluvy projednat přijatelnost a odůvodněnost stížnosti současně.

SKUTKOVÝ STAV

OKOLNOSTI PŘÍPADU

4. Stěžovatelé se narodili v letech 1981 a 1983 a v době podání stížnosti měli bydliště v Kroměříži.

5. Dne 17. června 1996 bylo manželství jejich rodičů rozvedeno; k témuž dni soud schválil dohodu rodičů ohledně výchovy (děti byly svěřeny do výchovy matce) a výživného (to měl platit otec, M. Z.).

6. Dne 27. ledna 1999 podala matka stěžovatelů k Okresnímu soudu v Kroměříži návrh na zvýšení výživného. První stěžovatelka, která tou dobou studovala, se po dosažení plnoletosti připojila k návrhu své matky.

7. První ústní jednání, které bylo nařízeno na 15. března 1999, se nekonalo, neboť se nepodařilo doručit M. Z. předvolání k jednání.

8. V době od 5. května 1999 do 20. března 2000 se ve věci konalo sedm jednání, na nichž soud vyslechl účastníky řízení a jednoho svědka a posoudil listinné důkazy; stěžovatelka se z účasti na dvou jednáních omluvila. Mezitím dne 24. září 1999 Krajský soud v Brně zamítl námitku podjatosti, kterou dne 5. srpna 1999 vnesl M. Z.

9. Dne 2. března 2000 podal M. Z. návrh na snížení výživného.

10. Dne 20. března 2000 vydal okresní soud rozsudek, kterým bylo upraveno výživné za některá období v závislosti na různých změnách okolností, a zbytek návrhů zamítl.

11. V květnu 2000 se oba rodiče odvolali. Matka stěžovatelů své odvolání pětkrát doplnila, zejména proto, že soudkyně soudu prvního stupně údajně zadržela některé z listin připojených k jejímu odvolání, a M. Z. podal další návrh na snížení výživného. Spis byl dne 6. června 2000 předložen krajskému soudu.

12. Po dvou jednáních, která se konala ve dnech 21. listopadu a 12. prosince 2000, krajský soud odročil jednání nařízené na 23. ledna 2001 na neurčito, a to z důvodu nemoci M. Z. a omluvené neúčasti stěžovatelky.

13. V době od 26. června 2001 do 11. ledna 2002 zaslali oba rodiče soudu doplňující vyjádření. V návaznosti na jednu ze stížností matky se místopředseda krajského soudu dne 4. ledna 2002 omluvil za nečinnost soudu.

14. Krajský soud dne 21. února 2002 zrušil převážnou část napadeného rozsudku a věc vrátil k doplnění dokazování.

15. Oba stěžovatelé se z účasti na jednání nařízeném na 12. června 2002 omluvili. Na tomto jednání tak soud provedl výslech obou rodičů. Stěžovatelé byli vyslechnuti na jednání konaném dne 7. srpna 2002; další dvě jednání se konala ve dnech 16. září a 9. října 2002 za nepřítomnosti stěžovatelů.

16. Dne 9. října 2002 byl vyhlášen nový rozsudek, v němž okresní soud upravil výši výživného, a to tak, že příslušnou částku zvýšil či snížil pro jednotlivá období vymezená změnami okolností.

17. Oba rodiče i stěžovatelka se v listopadu a prosinci 2002 proti rozsudku odvolali.

18. Matka stěžovatelů podala v srpnu 2003 stížnost na průtahy v odvolacím řízení. Místopředseda krajského soudu ve své odpovědi ze dne 5. září 2003 připustil, že soud má spis již od 13. února 2003 a že nebyl učiněn žádný procesní úkon kvůli přetíženosti soudu.

19. Dne 13. ledna 2004 byl spis krajským soudem vrácen okresnímu soudu bez věcného vyřízení s tím, že nebylo rozhodnuto o celé projednávané věci.

20. Dne 14. ledna 2004 vydal okresní soud opravné usnesení, které se však podařilo doručit pouze M. Z., a ten se proti němu odvolal. V závěru jednání konaného dne 9. února 2004 vynesl soud doplňující rozsudek, který nabyl právní moci dne 6. dubna 2004. Dne 11. května 2004 byl spis opět předložen krajskému soudu.

21. V říjnu 2004 zaslala matka stěžovatelů krajskému soudu (i Ministerstvu spravedlnosti) další stížnost na průtahy. Dostalo se jí omluvy a zároveň jí bylo oznámeno, že věc bude projednána nejpozději počátkem roku 2005.

22. Po jednání konaném dne 27. ledna 2005 krajský soud zamítl odvolání, jímž M. Z. napadl usnesení ze 14. ledna 2004, jakož i jeho námitku podjatosti a zrušil podstatnou část rozsudku ze dne 9. října 2002. Dle krajského soudu trpělo řízení před okresním soudem vadami, které znemožňovaly přezkoumání jeho rozsudku, a proto okresnímu soudu nařídil, aby doplnil dokazování, vyzval účastníky k upřesnění jejich návrhů a ověřil, zda od jeho posledního rozhodnutí ve věci nedošlo ke změně okolností.

23. Okresní soud následně vyzval rodiče k poskytnutí doplňujících informací. Matka stěžovatelů opět podala stížnost na průběh a délku řízení a žádala o přidělení věci jinému soudci, avšak bezúspěšně. Předseda okresního soudu ve své odpovědi ze dne 11. srpna 2005 uvedl, že řízení komplikuje velké množství důkazů a návrhů předkládaných účastníky řízení, z nichž některé se nevztahují k předmětu řízení, nýbrž pouze odrážejí negativní vztahy rodičů;

navíc až do 6. ledna 2005 probíhalo souběžně řízení o vypořádání společného jmění manželů a dne 4. října 2004 podal M. Z. žalobu o zrušení vyživovací povinnosti vůči stěžovateli.

24. Jednání nařízené na 24. srpna 2005 muselo být z důvodu námitky podjatosti vznesené M. Z. odročeno na neurčito. Krajský soud dne 30. září 2005 rozhodl, že soudkyně není vyloučena z projednávání věci; toto rozhodnutí bylo okresnímu soudu doručeno dne 8. prosince 2005.

25. Řízení stále probíhá.

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

I. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ODS. 1 ÚMLUVY

26. Stěžovatelé tvrdí, že délka řízení o zvýšení výživného byla v rozporu se zásadou „přiměřené lhůty“ zakotvenou v článku 6 odst. 1 Úmluvy, který zní:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla (...) v přiměřené lhůtě projednána (...) soudem (...), který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích (...).“

27. Vláda s tímto tvrzením nesouhlasí.

28. Relevantní období započalo dne 27. ledna 1999 a stále trvá. Ke dni vydání tohoto rozsudku již řízení probíhá více než sedm let a jeden měsíc pro dva stupně soudní soustavy, přičemž každý ze soudů rozhodoval dvakrát.

A. K přijatelnosti

29. Soud konstatuje, že stížnost není zjevně neopodstatněná ve smyslu článku 35 odst. 3 Úmluvy. Soud dále nezjistil žádný důvod, pro který by měla být prohlášena za nepřijatelnou.

B. K odůvodněnosti

30. Vláda tvrdí, že zpočátku sice případ nebyl složitý, na složitosti však postupně nabýval, zejména vzhledem k vysokému počtu důkazů a podání předkládaných účastníky řízení, které svědčily o jejich napjatých vztazích. Řízení bylo prodlužováno také tím, že se účastníci omlouvali z účasti na některých jednáních a že opakovaně podávali námitky podjatosti. Vláda se domnívá, že co se týče chování vnitrostátních soudů, tyto ve věci postupovaly s potřebnou péčí. Zejména zdůrazňuje specifickou povahu řízení o stanovení výše výživného, v němž soud rozhoduje na základě neustále se měnících skutkových okolností.

31. Stěžovatelé namítají, že délku řízení nelze ospravedlnit složitostí případu a že napětí mezi účastníky je výsledkem trvajícího řízení. Oni sami nekladli průběhu řízení žádné překážky; ze spisu naopak vyplývá, že práce okresního soudu byla nekvalitní a že řízení před krajským soudem vykazovalo značné prodlevy.

32. Soud připomíná, že přiměřenost délky soudního řízení je třeba hodnotit podle okolností případu a s ohledem na kritéria vyplývající z jeho judikatury, jimiž jsou zejména složitost věci, chování stěžovatele a příslušných orgánů jakož i význam sporu pro stěžovatele (viz z mnoha dalších *Frydlender proti Francii* [velký senát], č. 30979/96, § 43, ESLP 2000-VII; *Voleský proti České republice*, č. 63267/00, § 102, 29. červen 2004).

33. Projednávaný případ ztěžovaly pouze, jak uvádí vláda, časté změny majetkových poměrů účastníků. Soud však neshledává nic, co by nasvědčovalo tomu, že by stěžovatelé, zastoupení svou matkou, řízení zdržovali nebo že by bránili jeho hladkému průběhu. Co se týče postupu vnitrostátních soudů, Soud sdílí názor stěžovatelů, že délka řízení je zčásti důsledkem procesních nedostatků řízení před okresním soudem, které vedly k nutnosti vydat doplňující rozhodnutí (§ 19 a 20 výše) a k zrušení obou jeho rozsudků krajským soudem. Tomu navíc trvalo rok a více než osm měsíců, než rozhodl o prvním odvolání účastníků. O vrácení věci k vydání doplňujícího rozsudku pak rozhodl po uplynutí jedenácti měsíců od podání druhého odvolání (§ 18 a 19 výše). Přetíženost, o níž v této souvislosti hovořil místopředseda krajského soudu, nemůže v očích Soudu ospravedlnit delší trvání řízení, protože článek 6 odst. 1 Úmluvy ukládá smluvním státům povinnost uspořádat svůj soudní systém tak, aby byl schopen vyhovět požadavkům tohoto ustanovení (*Bottazzi proti Itálii* [velký senát], č. 34884/97, § 22, ESLP 1999-V).

34. Po posouzení všech předložených podkladů a s ohledem na svou judikaturu v dané oblasti Soud dospěl k závěru, že délka řízení v projednávané věci je nepřiměřená a nesplňuje požadavek „přiměřené lhůty“.

K porušení článku 6 odst. 1 tudíž došlo.

II. K POUŽITÍ ČLÁNKU 41 ÚMLUVY

35. Článek 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud prohlásí, že byla porušena Úmluva nebo její protokoly, a jestliže vnitrostátní právo zúčastněné Vysoké smluvní strany umožňuje jen částečné odstranění důsledků tohoto porušení, Soud přiznává v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

A. Újma

36. Stěžovatelé požadují náhradu materiální škody ve výši 3 831,50 Kč, tj. přibližně 133 €, která odpovídá spíše „administrativním“ nákladům. Navíc požadují každý 6 milionů Kč (208 850 €) z titulu morální újmy, kterou jim způsobil stres a finanční potíže, s nimiž se potýkali v průběhu řízení; *pro futuro* dále každý z nich požaduje 1 500 000 Kč (52 210 €) za každý další rok trvání řízení.

37. Vláda namítá, že mezi tvrzeným porušením Úmluvy a údajnou materiální škodou neexistuje žádná příčinná souvislost. Pokud jde o náhradu morální újmy, ponechává tuto otázku na uvážení Soudu.

38. Soud se domnívá, že stěžovatelé utrpěli jistou morální újmu, již nelze dostatečně napravit pouhým konstatováním porušení Úmluvy.

S ohledem na význam řízení pro stěžovatele přiznává Soud na spravedlivém základě ve smyslu článku 41 Úmluvy každému ze stěžovatelů částku 4 200 € z titulu morální újmy.

B. Náklady řízení

39. Stěžovatelé dále požadují částku 1 360 000 Kč (47 339 €) z titulu náhrady nákladů řízení, která má představovat náhradu určenou jejich matce, jež je zastupovala před vnitrostátními soudy a před Soudem; *pro futuro* požadují z téhož titulu 340 000 Kč (11 835 €) za každý další rok trvání řízení.

40. Vláda považuje tuto částku za přemrštěnou a navrhuje přiznání částky nepřesahující 250 €.

41. S ohledem na skutečnost, že stěžovatele před Soudem nezastupoval advokát, nýbrž jejich matka, Soud považuje za přiměřenou náhradu nákladů řízení ve výši 400 €.

C. Úroky z prodlení

42. Soud považuje za vhodné, aby byly úroky z prodlení založeny na úrokové sazbě marginální zápůjční facility Evropské centrální banky, zvýšené o tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. *prohlašuje* stížnost za přijatelnou;
2. *rozhoduje*, že došlo k porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy;
3. *rozhoduje*,
 - a) že žalovaný stát má každému ze stěžovatelů zaplatit ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy rozsudek podle článku 44 odst. 2 Úmluvy nabude právní moci, částku 4 200 € (čtyři tisíce dvě sta eur) jako náhradu morální újmy a dále případnou částku daně; tato suma se převede na národní měnu žalovaného státu podle kursu platného ke dni zaplacení;
 - b) že žalovaný stát má v téže lhůtě zaplatit oběma stěžovatelům společně částku 400 € (čtyři sta eur) jako náhradu nákladů řízení a dále případnou částku daně; tato suma se převede na národní měnu žalovaného státu podle kursu platného ke dni zaplacení;
 - c) že od uplynutí výše uvedené lhůty až do zaplacení budou stanovené částky navyšovány o prostý úrok se sazbou rovnající se sazbě marginální zápůjční facility Evropské centrální banky platné v tomto období, zvýšené o tři procentní body;
4. *zamítá* v ostatním návrh na přiznání spravedlivého zadostiučinění.

Vyhotoveno ve francouzském jazyce a sděleno písemně dne 21. března 2006 v souladu se článkem 77 odst. 2 a 3 Jednacího řádu Soudu.

S. DOLLÉ
tajemnice

J.-P. COSTA
předseda